

Täysistunto

Maanantai 12.12.2016 klo 14.03—21.19

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaupallisen kalastuksen vakuutustuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 179/2016 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 20/2016 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

19.34 **Mikaela Nylander r:** Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä heikennetään todellakin ammattikalastajien toimintaedellytyksiä. Näillä säästöillä, joita saadaan, ei ole suurta merkitystä valtiontaloudessa, mutta jos ajatellaan ammattikalastajakuntaa, näillä säästöillä on suuria vaikutuksia. Varsinkin kun tiedetään, että suomalaiset mielellään syövät kotimaista kalaa, voidaan todeta, että kun tällä hetkellä Suomessa syötävästä kalasta kotimaista on vain 16 prosenttia — josta 6 prosenttia on kaupallisesti pyydettyä ja 10 prosenttia viljeltyä — niin kyllä tämä luku tulee olemaan ihan toista luokkaa, jos tätä hallituksen esitystä viedään eteenpäin.

Siksi ehdotan, että lakiehdotus hylätään.

19.36 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Hallituksen säästölaki leikkaa juuri ammattikalastuksen, troolikalastuksen, uusien kalastajien mahdollisuuksia ruveta harjoittamaan ammattia. Ei ole sellaista pankkia, joka antaisi ilman vakuutusvastuuta yritykselle lainoja, ja näin ollen tämä sulkee pois kokonaisuudessaan uusien troolikalastajien mukaantulon kalastukseen.

Siltä osin tässä kohtaa on helppo yhtyä edustaja Nylanderin esitykseen ja kannattaa hänen tekemäänsä ehdotusta.

19.36 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Lyhyesti: kannatan myöskin edustaja Nylanderin tekemää hylkyesitystä.

19.37 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! Kun puhutaan kaupallisista kalastajista eli ammattikalastajista, niin jos heidän vakuutusasiansa eivät voi olla enää sillä mallilla kuin aikaisemmin, se uhkaa koko tuota ammattikuntaa. Nyt esimerkiksi Merenkurkussa on harmaahylje erittäin suurena probleemana. Harmaahylje syö saaliit, ja harmaahylje syö verkot — verkot maksavat monta sataa euroa kappale. Ja tämä on ihan arkipäivää siellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

Tämän lakiesityksen hyöty valtion kassaan on arvion mukaan vain 400 000—500 000 euroa eli puoli miljoonaa. Kannattaako tällaisen summan takia panna kokonainen ammattikunta ja kokonaisen ammattikunnan toimintaedellytykset vaakalaudalle? Kalastajat eivät tänä päivänä elä mitenkään isoiksi herroiksi. Meillä ei valitettavasti ole niin paljon sitä saalista, Pietarin saalista, että sen avulla pystyisi rikastumaan. He tekevät arvokasta työtä, he kalastavat kotimaista tuotetta ja pyrkivät sitä myöskin kotimaahan jakamaan — muun muassa Merenkurkusta Vaasan seudulta tuodaan tänne Helsinkiin Kauppatorille päivittäin tuoretta kalaa, ja olisi erittäin suotavaa, että sitä pystyttäisiin jatkossakin tuomaan.

Tänä päivänä verkot ja veneet ovat niin kalliita, että mikäli apua ei tule silloin kun vahinko sattuu, niin sen jälkeen valitettavasti täytyy panna pillit pussiin. Tässä kohdassa nytten kyllä pyytäisin, että hallitus ja hallituspuolueet katsoisivat syyn ja seurauksen ja katsoisivat hyödyn ja haitan, koska tämä ei oikeasti tuo valtiolle, valtion kassaan, juurikaan rahaa mutta sen sijaan uhkaa ja haittaa kokonaista ammatinharjoittamisalaa.

19.38 Stefan Wallin r: Ärade talman! Yrkesfisket i Finland har länge varit i stora problem och ovanpå den här lönsamhetskrisen som finns nu håller regeringen ytterligare en börda på axlarna. Det betyder i praktiken att en bransch i svår lönsamhetskris blir ytterligare olönsam i och med den här ändringen av fiskeriförsäkringssystemet som kommer att skapa stora problem.

Ammattikalastus Suomessa on pitkään ollut vakavissa vaikeuksissa, ja tämän kannattavuuskriisin päälle hallitus kaataa nyt vielä lisää ongelmia. Tämä ehdotettu kalastusvakuutuslain muutos on valtion kassassa aivan mitätön säästötoimenpide, mutta siellä kentällä itse elinkeinolle se on suoranaista myrkkyä.

Kannatan lämpimästi edustaja Nylanderin tekemää hylkäsesitystä.

19.39 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Ammattikalastus on vaikeuksissa ollut jo pitkään ja tulee olemaan sitä vielä enemmän jatkossa, etenkin kun jatkajia ammattiin on hyvin vaikea saada. Ja tämä lakiesitys ei todellakaan ainakaan helpota jatkajien saamista. Sen takia vihreiden on helppo yhtyä opposition yhteiseen hylkäysvastalauseeseen.

19.40 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Suomessa syödystä kalasta 24 prosenttia on kotimaista kalaa. Tästä 16 prosenttia on kaupallista kalaa, ja sitten tästä 10 prosenttia on todellakin viljeltyä kalaa ja vain 6 prosenttia on pyydettyä kalaa, ja vain 2 prosenttia tästä syödystä kalasta on sisävesistä pyydettyä kalaa. Se, että me saisimme tämän kotimaisen kalan käyttämisen ihan toiseen mittakaavaan, vaatii todella paljon isoja toimenpiteitä, ja silloin edessä on se, että meidän pitää alkaa miettimään isoja määrärahoja, millä tavalla me saamme kokonaisen systeemin muutettua. Me tarvitsemme muutoksia ammatilliseen kalastukseen, me tarvitsemme muutoksia logistiikkaan, me tarvitsemme muutoksia kauppaketjuun, me tarvitsemme muutoksia hyvin moneen eri kuvioon ja kokonaisuuteen, jotta me saisimme tämän kotimaisen kalan käyttämisen ihan toiseen mittakaavaan kuin mitä se tällä hetkellä on.

Kalatalouden Keskusliitto olisi toivonut, että tämä esitys olisi mennyt toisella tavalla kuin mitä tässä nytten on esityksessä ja miten se ilmeisesti menee nyt sitten tässä tilanteessa. Minulle itselleni tämä on erittäin vaikea päätös, tietenkin, ollessani kyseisen liiton puheenjohtaja, mutta me olemme joutuneet tällä vaalikaudella tekemään monia hyvin vaikei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

ta päätöksiä, ja ehkä tämä on nyt sitten minulle niitä erittäin vaikeita päätöksiä, joiden mukaan joudutaan menemään eteenpäin, että säilyttäisiin ja selvittäisiin tässä yhteiskunnassa.

19.41 Mats Nylund r: Arvoisa herra puhemies! Tämä on säästölaki, ja säästölait ovat usein erittäin ikäviä. Mutta tämä kuuluu tähän pahempaan luokkaan, koska se iskee niin voimakkaasti ammattiryhmään, jolla on jo erittäin haasteelliset olosuhteet. Kaikkein pahinta tässä on, että se tulee vaikeuttamaan nuorten kalastajien pääsemistä mukaan bisnekseen. On äärimmäisen vaikeaa saada esimerkiksi pankkilainaa, jos ei saa vakuutuksia — ja nimenomaan tähän se johtaa.

Olen aivan samaa mieltä kuin edustaja Maijala. Voin sanoa, että myös maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö on kirjattu erittäin kriittisellä sävyllä, mutta valitettavasti hallituspuolueitten johtopäätös tästä on aivan päinvastainen kuin mitä mietinnön teksti antaa ymmärtää. Pienestä rahasta on kysymys, mutta vaikutukset ovat kovia.

19.42 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä on voivoteltu ja mietitty, mitä kaikkea pitäisi muuttaa, että suomalaiset käyttäisivät suomalaista kalaa. Yksi asia ainakin, minkä ekana pitäisi muuttua, on asenne. Meillä luokitellaan roskakalaksi moni sellainen, jonka poisto, esimerkiksi särjen ja lahnan poisto, vesistöistä vähentäisi ravinnekuormitusta kovasti ja joka on valtavan hyvää kala-ainesta, kun se osataan oikealla tavalla jalostaa. Onneksi viime päivinä ja viikkoina ja kuukausina on nähty myös median kautta näitä innovaatioita. Muutama päivä sitten yhdessä lähetyksessä esiteltiin oliko se särkeburgeri vai mistä niin sanotusta roskakalasta tehty, ja näytti kovin herkulliselta. Tätä asennekasvatusta tarvitaan, hyviä innovaatioita, ja sitä kautta kun löytyy markkinoita, niin sitä kautta sitä kotimaista kalaa kannattaa myös sieltä järvestä nostaa, saada vesien ravinnekuormitusta vähemmäksi ja sitten myös terveellisempää ravintoa.

Vielä en malta olla mainitsematta sitä, että kyllä siinä myös hankintaosaaminen on yhdessä roolissa. Esimerkiksi meillä Kiuruvedellä osataan hyödyntää lähijärvien paikalliset kalat kunnan omassa keittiössä. Siellä meidän koululaisten, vanhusten ja muissa julkisissa ruokailuissa käytetään paljon kalaa, kun ruokalukujärjestys suunnitellaan sillä tavoin, että sinne sisältyy kalaa, ja se ostetaan paikallisilta tuottajilta, ja paikalliset ihmiset sitä sieltä järvistä pyytävät. Ei aina tarvita rahaa eikä muutoksia — pienillä asioilla, kun oikeanlaiset ihmiset ovat oikeilla paikoilla, paljon hyvää saadaan — vaan ennen kaikkea asennetta.

19.44 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Heikkiselle on sanottava, että tervetuloa tutustumaan Satakuntaan, jossa näitä asenteita ei tarvitse uudistaa vaan esimerkiksi Pyhäjärvellä ollaan särkeä pyydetty jo useita vuosia. Miksi niin tapahtui? Valtiovalta lähti tukemaan särjen kalastusta jo, niin kuin tässä sanotaan, vesistönsuojelun vuoksi, mutta nimenomaan siitä tehtiin kaupallinen tuote, ja tällä hetkellä sitä muutama nuottakunta jo pyytää, tekee siitä massaa, ja sitä hyvää herkullista kalapihviä voimme syödä myös täällä eduskunnassa. Asenteissa ei sinällään ole kyllä vikaa, kyllä asenteet ovat kohdallaan, ainakin meillä Satakunnassa.

Mutta tämä hallituksen esitys itsessään on täysin hallitusohjelman vastainen. Tällä ei edistetä hallituksen tavoitetta kotimaisen kalan osalta — tai niin kuin hienosti sanotaan, oliko se nyt sininen — vaan me olemme joutuneet oppositiossa toteamaan, että hallitus omilla toimillaan heikentää mahdollisuuksia kotimaisen kalan saamiseksi pöytään. Tämä tuo erinomaisesti esille sen, kuinka voidaan näin yksisilmäisesti katsoa ja voidaan yhden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

ammattikunnan osalta tulevien toimijoiden ja uusien kalastajien mahdollisuudet mitätöidä. Asenteita ei ole tässä kohtaa oikeastaan missään muualla kuin hallituksella itsellään.

19.46 Mikaela Nylander r: Värderade talman! Jag tycker att ledamot Nylund tog upp en mycket viktig fråga här, det vill säga att det inte är möjligt att få försäkringar på den privata marknaden. Det finns inte bolag som är intresserade av att sälja försäkringar åt yrkesfiskarna.

Edustaja Nylund otti kantaa tähän asiaan, että ei oikein tahdo löytyä niitä tahoja yksityisiltä markkinoilta, jotka myyvät näitä vakuutuksia, joten tällä ehdotuksella tulee olemaan kohtalokkaita seuraamuksia.

Haluaisin esittää kiitokset valiokunnalle. Minun mielestäni on erinomaista, että olette tässä painottaneet, että erityistä huomiota tulee kiinnittää kestävän käytön mukaiseen tehokkaaseen hylje- ja merimetsokantojen vähentämiseen. Elikkä siinä, missä esiintyy ongelmia, meidän tulisi puuttua aivan toisella tavalla kuin mitä tehdään tänä päivänä, joten on erinomaista, että olette tässä teidän mietinnössänne tunnistanee näitä ongelmia.

19.48 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on esitetty todella hyviä puheenvuoroja. Esimerkiksi edustaja Heikkinen toi hyvin esille tämän kotimaisen, monipuolisen kalan käyttämisen. Elikkä ei puhuta mistään roskakalasta enää, vaan tällä hetkellä puhutaan vähempiarvoisesta kalasta, joka on meille todella suuri ja hyvä mahdollisuus. Onneksi asenteet alkavat vähitellen muuttumaan ja hommia saadaan eteenpäin. Esimerkiksi Kuusamossa on tällä hetkellä pidetty talvinuottauskursseja särjen pyyntiä varten, ja siellä sanovat sillä tavalla, että kylmän veden särki menee tällä hetkellä kaupaksi ihan kokonaisuudessaan, että sitä ei saada ylös niin paljon kuin sitä tällä hetkellä menee. Kuulemma Kuusamossa tilanne on jopa sellainen, että siellä saa särjestä tällä hetkellä paremman hinnan kuin muikusta.

Elikkä paljon meillä on mahdollisuuksia, jos me asennetta kehitämme. Mutta jotta me saisimme myös tuloksia aikaiseksi, meidän täytyy alkaa kehittelemään sitä, miten me saisimme tämän kalamassan kokoon, niin että me saisimme kohtuuhintaista, järkevää tuotetta aikaiseksi. Esimerkiksi meidän kalapuikot eivät ole tällä hetkellä kotimaisesta raaka-aineesta tehtyjä, ja todellakin, jos me saisimme sitä massaa aikaiseksi meidän vesistöistä, me voisimme tehdä herkullisia, hyviä kotimaisia kalapuikkoja.

Positiivinen asia norjalaisen lohen tilan osalta on minun mielestäni nyt se, että on hyvin tullut julkisuuteen esille se, että norjalainen lohi ei välttämättä ole edes Norjan vesiltä ja toisekseen se, että sen kasvattamiseen käytetään aika paljon antibiootteja. Elikkä pitäisi kaksi kertaa miettiä, mitä sieltä oikeasti ostaa.

Suomalaiset on saatu syömään kalaa, mutta muistetaan, että kalan pitää olla kotimaista. Meillä Kalatalouden Keskusliitossa ensi vuoden yksi suurimmista toimenpiteistä on se, miten erimuotoisesti saataisiin kotimaisen kalan käyttöä lisättyä.

19.50 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Erinomainen puheenvuoro edellä edustaja Maijalalla, juuri tärkeitä asioita siihen, miten me saisimme nimenomaan kotimaista kalaa suomalaisiin pöytiin, ettei se vähäinen kala, mitä syödään, tulisi muualta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

Vielä nostaisin esille myös ne huolet, että kun meidän talvemme muuttuvat, jäätötilanne muuttuu, niin tämä osaltaan vaikuttaa myös siihen, että talvikalastuksen mahdollisuudet muuttuvat. Se on myös huolestuttava asia.

Kaiken kaikkiaan tätä kalastuksen perinnettä ja osaamista ei kyllä liikaa varmasti meillä ole. Voidaan myös ajatella, että se tavallaan on yksi semmoisista ei nyt jokamiehenoikeuksista mutta ennen aikaan melkein jokamiehen osaamisalueista, että osataan kalastaa. Mutta kyllä tällä hetkellä varmasti on niin, että kalastus harrastusmielessä ei ole sellaista kalastusta, että sillä yleensä joka viikko omaan pöytään saadaan kalaa, vaan se on enemmän semmoista virkistykseen, mielenterveyteen ja sen parantamiseen liittyvää kalastusta.

Yhtä kaikki, kun me käymme erilaisilla messuilla näin joulunkin alla, niin siellä on todella upeita tuotteita, mitä kaloista, myös näistä niin sanotuista vähempiarvoisista kaloista, on tehty, jotka maistuvat aivan mahtavalle. Mutta kyllä meillä on vielä tekemistä tässä tuotteistamisessa, mitenkä me saamme nämä tuotteet laajemmin suomalaisiin pöytiin, ja entäpä se vienti? Se on se yksi oikeastaan lähes käyttämätön alue, tämä suomalaisen kala-raaka-aineen vienti.

19.51 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski otti esille tämän sinisen. Sininen biotalous on yksi olennainen osa meidän hallitusohjelmaamme, ja sinisen biotalouden mukaisesti siinä mietitään, mitä kaikkia osa-alueita aletaan kehittää, jotta saataisiin muun muassa kalatalouspuolen asioita kehitettyä. Yksihän siellä on tämä vaelluskala-asia. Sinne on varattu määrärahoja. Mutta myös muihin innovatiivisiin asioihin on käytettävissä määrärahoja ja toimintoja, eliikä mietitään näitä uusia toimintamalleja, miten näitä kuvioita viedään nyt sitten eteenpäin.

Meillä on monia asioita tässä vielä edessä. Muun muassa ensi vuonna on todennäköistä se, että meidän täytyy kalastuslaissa, mikä on uusi laki, ainakin jonkun verran korjata tiettyjä asioita. Toivon mukaan me saamme korjattua sitä myöskin sillä tavalla, että se parantaisi asioita entistä enemmän niin, että me saisimme sitä kotimaista kalaa monimuotoisesti käyttöön.

Sitten matkailupuolelta vielä kalastuksesta minun on pakko mainita hauki. Puhutaan koko ajan lohijoista, jotka ovat tärkeitä ja hyviä jokia, mutta meidän paras matkailutuotteemme kalastuspuolella on hauen pyytäminen. Haukia meillä riittää joka paikassa, ja se on herkullinen ja hyvä kala. Onneksi asenteet alkavat vähitellen muuttumaan siinäkin, että me saamme sitä haukea kalastettua ja saamme sen myöskin matkailutuotteeksi. Olen kuullut hyvin monen turistin saaneen mahtavan kokemuksen siitä, kun ovat saaneet pyytää haukia ja saaneet jopa ylös isonkin vonkaleen.

19.53 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Jos edustaja Myllykoskikin tulee pois Pyhäjärveltä ja vähempiarvoisten kalojen kalastuksesta, niin tästä asiasta täytyy sanoa, että me oppositiopuolueet kyllä pikkusen olisimme voineet olla aktiivisempia ja tehdä lausumaehdotuksen siitä, että edellytämme hallituksen ryhtyvän toimiin, että kansainvälisiltä tahoilta lähdetään hakemaan vakuutusmahdollisuuksia troolikalastukseen, koska me tiedämme, että EU-alueella, Tanskassa esimerkiksi, on tällaisia vakuutusmahdollisuuksia. Mutta ehkä me yhdessä sitten, maa- ja metsätalousvaliokunnan oppositiopuolueet, teemme toimenpidealoitteen, jonka sitten viemme hallituksen käsiteltäväksi, että tällaisen toimenpiteen pitää lähteä liikkeelle, niin että todellakin nämä troolikalastajat ovat edelleen ja heille luodaan vakuutusjärjestelmä kansainvälisellä yhteistyöllä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2016 vp

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.